

विष्णुसहस्रनाम

हरिः ॐ

विश्वं विष्णुर्-वशट्कारो भुतभव्यभवत्प्रभुः । भूतकृद् भूतभृद्-भावो भूतात्मा भूतभावनः ॥ १ ॥

पूतात्मा परमात्मा च मुक्तानां परमागतिः । अव्ययः पुरुषः साक्षी क्षेत्रज्ञोऽक्षर एव च ॥ २ ॥

योगो योगविदां नेता प्रधान पुरुषेश्वरः । नारसिंहवपुः श्रीमान् केशवः पुरुषोत्तमः ॥ ३ ॥

सर्वः शर्वः शिवः स्थाणुर्-भूतादिर्-निधिरव्ययः । सम्भवो भावनो भर्ता प्रभवः प्रभुरीश्वरः ॥ ४ ॥

स्वयम्भूश्शम्भुरादित्यः पुष्कराक्षो महास्वनः । अनादि निधनो धाता विधाता धातुरुत्तमः ॥ ५ ॥

अप्रमेयो हृशीकेशः पद्मनाभोऽमरप्रभुः । विश्वकर्मा मनुस्त्वष्टा स विष्टः स विरो ध्रुवः ॥ ६ ॥

अग्राह्यश्शाश्वतस् कृष्णो लोहिताक्षः प्रतर्दनः । प्रभूत-स्त्रिककुब्धाम पवित्रं मङ्गलं परम् ॥ ७ ॥

ईशानः प्राणदः प्राणो ज्येष्ठः श्रेष्ठः प्रजापतिः । हिरण्यगर्भो भूगर्भो माधवो मधुसूदनः ॥ ८ ॥

ईश्वरो विक्रमीधन्वी मेधावी विक्रमः क्रमः । अनुत्तमो दुराधर्षः कृतज्ञः कृतिरात्मवान् ॥ ९ ॥

सुरेशः शरणं शर्म विश्वरेताः प्रजाभवः । अह-स्संवत्सरो व्यालः प्रत्ययस्सर्वदर्शनः ॥ १० ॥

अज-स्सर्वेश्वरः सिद्धः सिद्धिः सर्वादिरच्युतः । वृषाकपिर्-अमेयात्मा सर्वयोगविनिःसृतः ॥ ११ ॥

वसुर्-वसुमनाः सत्य समात्मा-स्सम्मिः समः । अमोघः पुण्डरीकाक्षो वृषकर्मा वृषाकृतिः ॥ १२ ॥

रुद्रो बहुशिरा बभ्रुर्-विश्वयोनिश्शुचिश्रवाः । अमृतश्शाश्वत स्थाणुर्-वरारोहो महातपाः ॥ १३ ॥

सर्वगः सर्व विद्भानुर्-विष्वक्सेनो जनार्दनः । वेदो वेद विदव्यङ्गो वेदाङ्गो वेदवित्-कविः ॥ १४ ॥

लोकाध्यक्षः सुराध्यक्षो धर्माध्यक्षः कृताकृतः । चतुरात्मा चतुर्-व्यूहः चतुर्दंष्ट्रः चतुर्भुजः ॥ १५ ॥

भ्राजिष्णुर्-भोजनं भोक्ता सहिष्णुर्-जगदादिजः । अनघो विजयो जेता विश्वयोनिः पुनर्वसुः ॥ १६ ॥

उपेन्द्रो वामनः प्रांशुर्-अमोघः शुचिरूर्जितः । अतीन्द्रः सङ्ग्रहः सर्गो धृतात्मा नियमो यमः ॥ १७ ॥

वेद्यो वैद्यः सदायोगी वीरहा माधवो मधुः । अतीन्द्रियो महामायो महोत्साहो महाबलः ॥ १८ ॥

महाबुद्धिर्-महावीर्यो महाशक्तिर्-महाद्युतिः । अनिर्-देश्यवपुः श्रीमान् अमेयात्मा महार्द्रिधृक् ॥ १९ ॥

महेश्वासो महीभर्ता श्रीनिवासस्सताङ्गतिः । अनिरुद्धः सुरानन्दो गोविन्दो गोविदां पतिः ॥ २० ॥

मरीचिर्-दमनो हंसः सुपर्नो भुजगोत्तमः । हिरण्यनाभः सुतपाः पद्मनाभः प्रजापतिः ॥ २१ ॥
अमृत्युः सर्वदृक्-सिंहः सन्धाता सन्धिमान् स्थिरः । अजो दुर्मर्षणः शास्ता विश्रुतात्मा सुरारिहा ॥ २२ ॥
गुरुर्-गुरुतमो धामः सत्य-स्सत्य पराक्रमः । निमिषोऽनिमिषः स्रग्वी वाचस्पति रुदारधीः ॥ २३ ॥
अग्रणीः ग्रामणीः श्रीमान् न्यायोनेता समीरणः । सहस्रमूर्धा विश्वात्मा सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ २४ ॥
आवर्तनो निवृत्तात्मा संवृतः सम्प्रमर्दनः । अहः संवर्तको वह्निर्-अनिलो धरणीधरः ॥ २५ ॥
सुप्रसादः प्रसन्नात्मा विश्वधृग्-विश्वभुग्-विभुः । सत्कर्ता सत्कृतः साधुर्-जह्नुर्-नारायणो नरः ॥ २६ ॥
असङ्ख्येयोऽप्रमेयात्मा विशिष्टः शिष्ट कृच्छुचिः । सिद्धार्थः सिद्धसङ्कल्पः सिद्धिदः सिद्धिसाधनः ॥ २७ ॥
वृषाही वृषभो विष्णुर्-वृषपर्वा वृषोदरः । वर्धनो वर्धमानश्च विविक्तः श्रुतिसागरः ॥ २८ ॥
सुभुजो दुर्धरो वाग्मी महेन्द्रो वसुदो वसुः । नैकरूपो बृहद्-रूपः शिपिविष्टः प्रकाशनः ॥ २९ ॥
ओजस्तेजो द्युतिधरः प्रकाशात्मा प्रतापनः । ऋद्धः स्पष्टाक्षरो मन्त्र-श्चन्द्रांशुर्-भास्करद्युतिः ॥ ३० ॥
अमृतां शूद्धवो भानुः शशबिन्दुः सुरेश्वरः । औषधं जगतस्सेतुः सत्यधर्म पराक्रमः ॥ ३१ ॥
भूतभव्य भवन्नाथः पवनः पावनोऽनलः । कामहा कामकृत्-कान्तः कामः कामप्रदः प्रभुः ॥ ३२ ॥
युगादि कृद्युगावर्तो नैकमायो महाशनः । अदृश्यो व्यक्तरूपश्च सहस्रजित् अनन्तजित् ॥ ३३ ॥
इष्टोऽविशिष्टः शिष्टेष्टः शिखण्डी नहुषो वृषः । क्रोधहा क्रोधकृत्कर्ता विश्वबाहुर्-महीधरः ॥ ३४ ॥
अच्युतः प्रथितः प्राणः प्राणदो वासवानुजः । अपान्निधिरधिष्ठानम् अप्रमत्तः प्रतिष्ठितः ॥ ३५ ॥
स्कन्दः स्कन्दधरो धुर्यो वरदो वायुवाहनः । वासुदेवो बृहद्-भानुरादिदेवः पुरन्धरः ॥ ३६ ॥
अशोकस्तारणस्तारः शूरः शौरिर्-जनेश्वरः । अनुकूलः शतावर्तः पद्मी पद्म निभेक्षणः ॥ ३७ ॥
पद्मनाभोऽरविन्दाक्षः पद्मगर्भः शरीरभृत् । महर्षिर्-ऋद्धो वृद्धात्मा महाक्षो गरुदध्वजः ॥ ३८ ॥
अतुलः शरभो भीमः समयज्ञो हविर्हरिः । सर्वलक्षण लक्षण्यो लक्ष्मीवान् समितिञ्जयः ॥ ३९ ॥
विक्षरो रोहितो मार्गो हेतुर्दामोदरस्सहः । महीधरो महाभागो वेगवान् अमिताशनः ॥ ४० ॥
उद्धवः क्षोभणो देवः श्रीगर्भः परमेश्वरः । करणं कारणं कर्ता विकर्ता गहनो गुहः ॥ ४१ ॥

व्यवसायो व्यवस्थानः संस्थानः स्थानदो ध्रुवः । परर्द्धिः परमस्पष्टः तुष्टः पुष्टः शुभेक्षणः ॥ ४२ ॥
रामो विरामो विरजो मार्गोनेयो नयोऽनयः । वीरशक्तिमतां श्रेष्ठो धर्मोर्धर्म विदुत्तमः ॥ ४३ ॥
वैकुण्ठः पुरुषः प्राणः प्राणदः प्रणवः पृथुः । हिरण्यगर्भः शत्रुघ्नो व्याप्तो वायुरधोक्षजः ॥ ४४ ॥
ऋतुः सुदर्शनः कालः परमेष्ठी परिग्रहः । उग्रः संवत्सरो दक्षो विश्रामो विश्वदक्षिणः ॥ ४५ ॥
विस्तारः स्थावर स्थाणुः प्रमाणं बीजमव्ययम् । अर्थोऽनर्थो महाकोशो महाभोगो महाधनः ॥ ४६ ॥
अनिर्विण्णः स्थविष्ठोऽभूर् धर्मयूपो महामखः । नक्षत्रनेमिर्-नक्षत्री क्षमः क्षामः समीहनः ॥ ४७ ॥
यज्ञ इज्यो महेज्यश्च ऋतु-स्सत्रं सताङ्गतिः । सर्वदर्शी विमुक्तात्मा सर्वज्ञो ज्ञानमुत्तमम् ॥ ४८ ॥
सुव्रतः सुमुखः सूक्ष्मः सुघोषः सुखदः सुहृत् । मनोहरो जितक्रोधो वीर बाहुर्-विदारणः ॥ ४९ ॥
स्वापनः स्ववशो व्यापी नैकात्मा नैककर्मकृत् । वत्सरो वत्सलो वत्सी रत्नगर्भो धनेश्वरः ॥ ५० ॥
धर्मगुब्-धर्मकृद्-धर्मी सदसत्-क्षरमक्षरम् । अविज्ञाता सहस्रांशुर्-विधाता कृतलक्षणः ॥ ५१ ॥
गभस्तिनेमिः सत्त्वस्थः सिंहो भूत महेश्वरः । आदिदेवो महादेवो देवेशो देवभृद्-गुरुः ॥ ५२ ॥
उत्तरो गोपतिर्-गोप्ता ज्ञानगम्यः पुरातनः । शरीरभूतभृद् भोक्ता कपीन्द्रो भूरिदक्षिणः ॥ ५३ ॥
सोमपोऽमृतपः सोमः पुरुजित् पुरुसत्तमः । विनयो जयः सत्यसन्धो दाशार्हः सात्वतां पतिः ॥ ५४ ॥
जीवो विनयिता साक्षी मुकुन्दोऽमित विक्रमः । अम्भोनिधिरनन्तात्मा महोदधि शयोन्तकः ॥ ५५ ॥
अजो महार्हः स्वाभाव्यो जितामित्रः प्रमोदनः । आनन्दो नन्दनो नन्दः सत्यधर्मा त्रिविक्रमः ॥ ५६ ॥
महर्षिः कपिलाचार्यः कृतज्ञो मेदिनीपतिः । त्रिपदस्-त्रिदशाध्यक्षो महाशृङ्गः कृतान्तकृत् ॥ ५७ ॥
महावराहो गोविन्दः सुषेणः कनकाङ्गदी । गुह्यो गभीरो गहनो गुप्तश्चक्र गदाधरः ॥ ५८ ॥
वेधाः स्वाङ्गोऽजितः कृष्णो दृढः सङ्कर्षणोऽच्युतः । वरुणो वारुणो वृक्षः पुष्कराक्षो महामनाः ॥ ५९ ॥
भगवान् भगहा नन्दी वनमाली हलायुधः । आदित्यो ज्योतिरादित्यः सहिष्णुर्गतिसत्तमः ॥ ६० ॥
सुधन्वा खडपरशुर्-द्रारुणो द्रविणप्रदः । दिवस्पृक्सर्व दृग्वासो वाचस्पतिर्-अयोनिजः ॥ ६१ ॥
त्रिसामा सामगः साम निर्वाणं भेषजं भिषक् । सन्यास कृच्छ्रमः शान्तो निष्ठा शान्तिः परायणम् ॥ ६२ ॥
शुभाङ्गः शान्तिदः स्रष्टा कुमुदः कुवलेशयः । गोहितो तोपतिर्-गोप्ता वृषभाक्षो वृषप्रियः ॥ ६३ ॥

अनिवर्ती निवृत्तात्मा सङ्क्षेप्ता क्षेमकृच्छिवः । श्रीवत्सवक्षाः श्रीवासः श्रीपतिः श्रीमतांवरः ॥ ६४ ॥
 श्रीदः श्रीशः श्रीनिवासः श्रीनिधिः श्रीविभावनः । श्रीधरः श्रीकरः श्रेयः श्रीमान् लोकत्रयाश्रयः ॥ ६५ ॥
 स्वधः स्वङ्गः शतानन्दो नन्दिर्-ज्योतिर्-गणेश्वरः । विजितात्मा विधेयात्मा सत्कीर्ति-च्छिन्न संशयः ॥ ६६ ॥
 उदीर्णः सर्वतश्चक्षुर्-अनीशः शाश्वतस्थिरः । भूशयो भूषणो भूतिर्-विशोकः शोकनाशनः ॥ ६७ ॥
 अर्चिष्मा नर्चितः कुम्भो विशुद्धात्मा विशोधनः । अनिरुद्धोऽप्रतिरथः प्रद्युम्नोऽमित विक्रमः ॥ ६८ ॥
 कालनेमिनिहा वीरः शौरिः शूरः जनेश्वरः । त्रिलोकात्मा त्रिलोकेशः केशवः केशिहा हरिः ॥ ६९ ॥
 कामदेवः कामपालः कामी कान्तः कृतागमः । अनिर्देश्यवपुर्-विष्णुर्-विरोऽनन्तो धनञ्जयः ॥ ७० ॥
 ब्रह्मण्यो ब्रह्मकृत् ब्रह्मा ब्रह्म ब्रह्मविवर्धनः । ब्रह्मविद्-ब्राह्मणो ब्रह्मी ब्रह्मज्ञो ब्राह्मणप्रियः ॥ ७१ ॥
 महाक्रमो महाकर्मा महातेजा महोरगः । महाक्रतुर्-महायज्वा महायज्ञो महाहविः ॥ ७२ ॥
 स्तव्यः स्तवप्रियः स्तोत्रं स्तुतिः स्तोता रणप्रियः । पूर्णः पूरयिता पुण्यः पुण्य कीर्तिर्-अनामयः ॥ ७३ ॥
 मनोजव-स्तीर्थकरो वसुरेता वसुप्रदः । वसुप्रदो वासुदेवो वसुर्-वसुमना हविः ॥ ७४ ॥
 सद्भूतिः सत्कृतिः सत्ता सद्भूतिः सत्परायणः । शूरसेनो यदुश्रेष्ठः सन्निवासः सुयामुनः ॥ ७५ ॥
 भूतावासो वासुदेवः सर्वासु निलयोऽनलः । दर्पहा दर्पदो दृप्तो दुर्धरोऽथापराजितः ॥ ७६ ॥
 विश्वमूर्तिर्-महामूर्तिर्-दिसमूर्तिर्-अमूर्तिमान् । अनेक मूर्तिर्-अव्यक्तः शतमूर्तिश्शताननः ॥ ७७ ॥
 एको नैकः सवः कस् किञ् यत्तत्-पदम् अनुत्तमम् । लोकबन्धुर्-लोकनाथो माधवो भक्तवत्सलः ॥ ७८ ॥
 सुवर्णवर्णो हेमाङ्गो वराङ्गश्चन्द्रनाङ्गदी । वीरहा विषमः शून्यो घृता शीरचलश्चलः ॥ ७९ ॥
 अमानी मानदो मान्यो लोकस्वामी त्रिलोकधृत् । सुमेधा मेधजो धन्यः सत्यमेधा धराधरः ॥ ८० ॥
 तेजोवृषो द्युतिधरः सर्वशस्त्र भृतांवरः । प्रग्रहो निग्रहो व्यग्रो नैकशृङ्गो गदाग्रजः ॥ ८१ ॥
 चतुर्मूर्तिश्चतुर्बाहुश्चतुर्व्यूहश्चतुर्गतिः । चरुरात्मा चतुर्भावः चतुर्वेदवित् एकपात् ॥ ८२ ॥
 समावर्तोऽनिवृत्तात्मा दुर्जयो दुरतिक्रमः । दुर्लभो दुर्गमो दुर्गो दुरावासो दुरारिहा ॥ ८३ ॥
 शुभाङ्गो लोकसारङ्गः सुतन्तुः तन्तुवर्धनः । इन्द्रकर्मा महाकर्मा कृतकर्मा कृतागमः ॥ ८४ ॥

उद्धवः सुन्दरः सुन्दो रत्ननाभः सुलोचनः । अर्को वाजसनः शृङ्गी जयन्तः सर्वविजयी ॥ ८५ ॥
 सुवर्णबिन्दु रक्षोभ्यः सर्ववागी श्वरेश्वरः । महाहृदो महागर्तो महाभूतो महानिधिः ॥ ८६ ॥
 कुमुदः कुन्दरः कुन्दः पर्जन्यः पावनोऽनिलः । अमृतांशोऽमृतवपुः सर्वज्ञः सर्वतोमुखः ॥ ८७ ॥
 सुलभः सुव्रतः सिद्धः शत्रुजिच्छत्रुतापनः । न्यग्रोधो दुम्बरोऽश्वत्थः चाणूरान्ध्र निषूदनः ॥ ८८ ॥
 सहस्रार्चि सप्तजिह्वः सप्तैधाः सप्तवाहनः । अमूर्ति रनघोऽचिन्त्यो भयकृद्-भयनाशनः ॥ ८९ ॥
 अणुर्-बृहत्-कृशः स्थूलो गुणभृन्निर्गुणो महान् । अधृतः स्वधृतः स्वास्यः प्राग्वंशो वंशवर्धनः ॥ ९० ॥
 भारभृत्-कथितो योगी योगीशः सर्वकामदः । आश्रमः श्रमणः क्षामः सुपर्णो वायुवाहनः ॥ ९१ ॥
 धनुर्धरो धनुर्वेदो दण्डो दमयिता दमः । अपराजितः सर्वसहो नियन्ताऽनियमोऽयमः ॥ ९२ ॥
 सत्त्ववान् सात्त्विकः सत्यः सत्य धर्म परायणः । अभिप्रायः प्रियार्होऽर्हः प्रियकृत्-प्रीतिवर्धनः ॥ ९३ ॥
 विहाय सगतिर्-ज्योतिः सुरुचिर्-हुतभुग्विभुः । रविर्-विरोचनः सूर्यः सविता रविलोचनः ॥ ९४ ॥
 अनन्तो हुतभुग् भोक्ता सुखदो नैकजोऽग्रजः । अनिर्विण्णः सदामर्षी लोकाधिष्ठानम् अद्भुतः ॥ ९५ ॥
 सनात् सनातनतमः कपिलः कपिरव्ययः । स्वस्तिदः स्वस्तिकृत्-स्वस्तिः स्वस्तिभुक् स्वस्तिदक्षिणः ॥ ९६ ॥
 अरौद्रः कुण्डली चक्री विक्रम्यूर्जितशाशनः । शब्दातिगः शब्दसहः शिशिरः शर्वरीकरः ॥ ९७ ॥
 अक्रूरः पेशलो दक्षो दक्षिणः क्षमिणां वरः । विद्वत्तमो वीतभयः पुण्यश्रवण कीर्तनः ॥ ९८ ॥
 उत्तारणो दुष्कृतिहा पुण्यो दुःस्वप्ननाशनः । वीरहा रक्षणः सन्तो जीवनः पर्यवस्थितः ॥ ९९ ॥
 अनन्तरूपोऽनन्तश्रीर्-जितमन्युर्-भयापहः । चतुरश्रो गभीरात्मा विदिशो व्यादिशो दिशः ॥ १०० ॥
 अनादिर्-भूर्भुवो लक्ष्मीः सुवीरो रुचिराङ्गदः । जननो जनजन्मादिर्-भीमो भीम पराक्रमः ॥ १०१ ॥
 आधार निलयोऽधाता पुष्पहासः प्रजागरः । ऊर्ध्वगः सत्पथाचारः प्राणदः प्रणवः पणः ॥ १०२ ॥
 प्रमाणं प्राणनिलयः प्राणभृत् प्राणकीवनः । तत्त्वं तत्त्व विदेकात्मा जन्ममृत्यु जरातिगः ॥ १०३ ॥
 भूर्भुवः स्वस्तरुस्तारः सविता प्रपितामहः । यज्ञो यज्ञपतिर्-यज्वा यज्ञाङ्गो यज्ञवाहनः ॥ १०४ ॥
 यज्ञभृत् यज्ञकृत् यज्ञी यज्ञभुक् यज्ञसाधनः । यज्ञान्तकृत् यज्ञगुह्यम् अन्नम् अन्नाद एव च ॥ १०५ ॥
 आत्मयोनिः स्वयञ्जातो वैखानः सामगायनः । देवकीनन्दनः स्रष्टा क्षितीशः पापनाशनः ॥ १०६ ॥

शङ्खभृन्नन्दकी चक्री शार्ङ्गधन्वा गदाधरः । रथाङ्गपाणि रक्षोभ्यः सर्वप्रहरणायुधः ॥ १०७ ॥

श्री सर्वप्रहरणायुध ॐ नम इति ।

वनमाली गदी शार्ङ्गी शङ्खी चक्री च नन्दकी । श्रीमान्नारायणो विष्णुर्-वासुदेवोऽभिरक्षतु ॥ १०८ ॥

YouTubeVideo for chanting: <https://www.youtube.com/watch?v=FBxXYK4fBoY>